

شرح خدمات

یک - عنوان

توانمندسازی شرکت‌ها و سمن‌های مجری جهت پیاده‌سازی مشارکتی پروژه‌های کشاورزی پایدار و معیشت‌های سازگار با محیط زیست در روستاهای هدف پروژه الگوسازی مشارکت مردم در احیاء دریاچه ارومیه

سفارش دهنده: طرح حفاظت از تالاب‌های ایران

دوره زمانی: مهر ۱۳۹۹ تا آذر ۱۴۰۰

حوزه مطالعاتی: حوضه آبخیز دریاچه ارومیه واقع در استان‌های آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی

دو - پیشینه و/یا ضرورت

طرح حفاظت از تالاب‌های ایران که از سال ۱۳۸۴ با حمایت برنامه عمران ملل متحد، تسهیلات محیط زیست جهانی و سازمان حفاظت محیط زیست آغاز شده است، نمونه‌ای از تلاش‌های صورت گرفته در راستای ارتقای مدیریت تالاب‌ها در کشور ایران به شمار می‌رود که بر استقرار مدیریت زیست‌بومی در سطوح ملی و محلی، فضای مناسب برای مشارکت ذینفعان و تدوین و اجرای برنامه‌های مدیریت جامع برای تالاب‌های مهم کشور تمرکز نموده است. این برنامه‌های مدیریت در قالب یک فرایند مشارکتی و با هدف هم-افزایی بین پروژه‌های توسعه‌ای و اقدامات حفاظتی در سطح حوضه آبریز تالاب‌ها تدوین می‌شوند و وظایف هر یک از نهادهای دولتی و غیردولتی در حفاظت از تالاب را هم‌راستا با شکل‌گیری توسعه پایدار در سطح حوضه مشخص می‌نمایند. در این بین علاوه بر پرداختن به موضوعات مختلف نظیر تغییر اقلیم، حفاظت از تنوع زیستی، معیشت جوامع محلی، اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی عمومی، مدیریت منابع آب و خاک با هدف تأمین حق‌آبه تالاب‌ها مورد توجه ویژه قرار می‌گیرد. در همین راستا با توجه به سهم قابل توجه بخش کشاورزی از منابع آبی حوضه، موضوع الگوسازی مشارکت مردم در احیاء تالاب‌ها و استقرار کشاورزی پایدار در مناطق تالابی از طریق مشارکت ذینفعان و سازمان‌هایی مانند جهاد کشاورزی از اهمیت خاصی برخوردار است.

اجرای موفقیت‌آمیز طرح‌های نمونه کشاورزی پایدار توسط طرح حفاظت از تالاب‌های ایران در سال‌های اخیر، مقدمات شروع پروژه جدیدی با عنوان «همکاری در احیاء دریاچه ارومیه از طریق مشارکت جوامع محلی در استقرار کشاورزی پایدار و حفاظت از تنوع زیستی» را از سال ۱۳۹۳ در حوضه آبریز دریاچه ارومیه و در روستاهای پایلوت از استان‌های آذربایجان شرقی و غربی فراهم آورد. دستاوردهای موفق پروژه و ماهیت زمان‌بر بودن پروژه‌های توسعه‌ای، منجر به تمدید پروژه برای چهار سال متوالی دیگر گردید. تخصیص منابع مالی بین‌المللی در کنار بکارگیری زیرساخت‌ها و منابع دولتی و غیردولتی ایران باعث شکل‌گیری یک جریان اجتماعی گسترده از همراهی و مشارکت کلیه دست‌اندرکاران دولتی، غیردولتی و علی‌الخصوص جوامع محلی و کشاورزان حوضه آبریز در فرآیند احیاء دریاچه ارومیه فراتر از منابع تخصیص یافته بین‌المللی برای این منظور گردید.

اهداف مدیریتی "برنامه مدیریت جامع دریاچه ارومیه" به شرح زیر خروجی‌های اصلی پروژه فوق را شامل می‌شوند:

۱. افزایش آگاهی‌ها در مورد ارزش‌های دریاچه و تالاب‌های اقماری آن و تقویت مشارکت‌های مردمی در مدیریت آن‌ها
۲. مدیریت پایدار منابع آب و کاربری اراضی کشاورزی
۳. حفاظت از تنوع زیستی و بهره برداری پایدار از منابع تالاب

با توجه به محورهای ذکر شده، پروژه "الگوسازی مشارکت جوامع محلی در استقرار کشاورزی پایدار و حفاظت از تنوع زیستی" تاکنون فعالیت‌های خود را در ۱۵۰ روستای استان‌های آذربایجان شرقی و آذربایجان غربی به انجام رسانده است. طی فازهای سوم تا ششم تعداد ۱۵۰ «پروژه کشاورزی پایدار»، تعداد ۱۱ پروژه مکمل «معیشت سازگار با منابع آبی» و ۱۳ پروژه «صندوق خرد اعتباری زنان روستایی» پیاده‌سازی و اجرا گردیده است. همچنین در فاز هفتم پروژه، تعداد ۳۰ روستای جدید پروژه کشاورزی پایدار و ۵ روستای جدید پروژه معیشت سازگار با محیط زیست پیش بینی گردیده است که برای اجرای آنها در حدود ۱۵ شرکت و سمن محلی با طرح حفاظت از تالاب‌های ایران همکاری می‌کنند. فهرست کامل شرکت‌های مجری کنونی در فازهای فعال پروژه (فاز ۶ و ۷) به پیوست این شرح خدمات موجود می‌باشد.

هدف از برنامه‌های توانمندسازی جامعه محور، در نهایت دستیابی به کیفیت بهتر زندگی برای همه با ملاحظات محیط زیستی در توسعه اقتصادی اجتماعی می‌باشد. ظرفیت سازی در ادبیات جهانی به معنای ایجاد یک راه و روش نظام‌گرا و برنامه ریزی شده برای دگرگون کردن باورها، نگرشها، ساختار و برنامه‌های آموزشی است. بر مبنای این تعریف ظرفیت سازی نمی‌تواند یک جریان موقت و کوتاه باشد بلکه باید آن را برنامه‌ای مداوم برای بهبود اثربخشی فعالیت‌ها دانست و وظیفه اصلی آن متحول نمودن رفتار و عملکرد افراد در شرایط محیطی متفاوت می‌باشد.

با این تعریف توانمندسازی شرکت‌های مجری برای پیاده سازی برنامه‌های کشاورزی و معیشت پایدار در حوضه آبخیز دریاچه ارومیه به معنی در وهله اول آگاه سازی مجریان در زمینه تاثیرات مخرب کشاورزی سنتی بر منابع آبی و خاکی منطقه و افزایش آگاهی آنها در زمینه تاثیر روش‌های مرسوم برداشت منابع آبی بر بیلان آبی دریاچه ارومیه بوده و در مرحله بعد آموزش روش‌های بسیج مردمی و جلب مشارکت جوامع محلی در زمینه روش‌های نوین کشاورزی و معیشت‌های سازگار با محیط زیست در راستای هدف نهایی حفظ و احیاء دریاچه ارومیه می‌باشد. در همین راستا شرح خدمات پیش رو در راستای مشخص نمودن نیازهای ظرفیت سازی پروژه الگوسازی مشارکت مردم در احیاء دریاچه ارومیه طراحی شده و هدف اصلی آن پوشش دادن نیازهای آموزشی و ترویجی شرکت‌های مجری برنامه فوق می‌باشد.

سه - گروه مخاطب و کاربرد یافته‌ها

مخاطبان آموزش‌های مستقیم این طرح شرکت‌های فنی مهندسی مجری برنامه کشاورزی پایدار و معیشت‌های سازگار با محیط زیست در روستاهای هدف پروژه هستند که در نتیجه این فرآیند توان تسهیلگری لازم جهت حضور در جوامع محلی و برقراری

ارتباط با جوامع روستائی هدف را کسب خواهند نمود. مخاطبان غیر مستقیم این طرح جوامع محلی روستائی و کشاورزان روستاهای پایلوت طرح خواهند بود که مجری مستقیم برنامه کشاورزی پایدار در اراضی کشاورزی هدف بوده و در فرآیند سه ساله ظرفیت گسترده و اجرای فنون مشارکتی شرکت خواهند نمود. هم‌چنین برنامه‌ی توسعه‌ی ملل متحد (UNDP) یکی دیگر از گروه‌های مخاطب این ارزیابی است.

چهار - اهداف پروژه

هدف اصلی از طرح پیش رو افزایش توان تسهیله‌گری اجتماعی، اجرای فنون مشارکتی و برقراری ارتباط با جوامع محلی هدف در بین شرکت‌های فنی مهندسی کشاورزی و سمن‌های همکار در پروژه‌های معیشت روستاهای پایلوت پروژه می‌باشد که جزئیات آن در بند شش این شرح خدمات ذکر شده است. از اهداف غیر مستقیم و بلندمدت‌تر این طرح می‌توان به ایجاد ظرفیت‌های توسعه‌ای لازم در شرکت‌های فنی مهندسی کشاورزی استانهای حوضه آبخیز دریاچه ارومیه اشاره نمود که در نتیجه شرکت‌های فنی و مهندسی مجری، توان لازم جهت اجرای برنامه‌های مرتبط با کشاورزی کم‌آب بر، و با مصرف حداقلی نهاده‌ها را کسب کنند. و در راستای استراتژی خروج طرح بتوانند برنامه کشاورزی پایدار در حوضه آبخیز دریاچه ارومیه را نمایندگی نمایند.

پنج - روش شناسی

این پروژه روش‌های مشارکتی و هم‌اندیشی را در ارائه آموزش‌های لازم به شرکت‌های مجری به کار می‌بندد. این روش‌ها می‌تواند شامل توانمندسازی شرکت‌ها از نظر ساختاری و نظام‌های تصمیم‌گیری، ارائه آموزش‌های ارزیابی مشارکتی و جلب مشارکت مردم، ارائه آموزش‌های مرتبط با راهبری، پیگیری و مدیریت آموزش‌ها، ارائه آموزش‌های مرتبط با مستندسازی و پروژه‌نویسی مشارکتی و یا سایر فنون مرتبط باشد. لازم به ذکر است که فنون پیشنهادی به منزله تنها روش مورد تأیید این طرح نبوده و شرکت مجری می‌تواند در قالب ارائه پروپزال روش‌شناسی، متدولوژی پیشنهادی خود برای اجرای فرآیند ظرفیت‌سازی را به این دفتر اعلام نماید. نتایج مطالعات ارزیابی اقتصادی-اجتماعی طرح در فازهای اول تا پنجم نیز به عنوان راهنما در اختیار شرکت مجری برای بهره‌برداری و در صورت نیاز آشنائی با نقاط ضعف و قوت طرح در این زمینه قرار خواهد گرفت.

شش - شرح خدمات

محدوده جغرافیائی طرح پیش رو در حدود ۷۰ روستای هدف پروژه در استانهای آذربایجان غربی و شرقی می‌باشد. جزئیات شرح خدمات جهت انجام اهداف ذکر شده در بند چهار در جدول زیر ارائه شده است. لازم به ذکر است که نتایج مورد انتظار بر اساس مهمترین خروجی‌های مد نظر از انجام فعالیت‌های مذکور طراحی شده و به منزله شاخصی برای ارزیابی کیفی گزارش ارسالی

طرح حفاظت از تالاب‌های ایران

مورد استفاده قرار خواهد گرفت. همچنین تعداد، نوع، نفرروز و نحوه اجرای کارگاه‌های ظرفیت‌سازی و فرآیند مشاوره می‌بایست در پایان بند ۱ به تائید دفتر طرح حفاظت از تالاب‌های ایران برسد.

جدول شماره ۱: توانمندسازی شرکت‌های مجری جهت پیاده‌سازی مشارکتی پروژه کشاورزی و معیشت پایدار در روستاهای هدف حوضه آبخیز دریاچه ارومیه

ردیف	عنوان	درصد از کل کار
۱	بررسی وضع موجود، شناسائی شرکت‌ها و دست‌اندرکاران و تعیین نیازهای آموزشی و ظرفیت‌سازی	
۱-۱-۱	تهیه فهرستی از کلیه دست‌اندرکاران دخیل در فاز هفتم پروژه	
۱-۱-۲	تعیین مشارکتی میزان اهمیت و نفوذ دست‌اندرکاران	
۱-۱-۳	برگزاری نشست با شرکت‌های و سمن‌های همکار با طرح حفاظت از تالاب‌های ایران جهت تعیین نیازهای آموزشی	
	برگزاری نشست با تیم طرح حفاظت از تالاب‌ها، سازمان‌های جهاد کشاورزی و محیط زیست استانها برای بررسی و تائید نیازهای آموزشی دست‌اندرکاران لازم به ذکر است که برآورد تقریبی طرح حفاظت از تالاب‌های ایران برای برگزاری کارگاه‌های آموزشی به شرح زیر می‌باشد:	۱۰٪
۱-۱-۴	- تعداد ۵ کارگاه ۲ روزه برای شرکت‌ها و سمن‌های قدیم (که سابقه همکاری با طرح داشته و آموزش‌های اولیه را دیده‌اند) - تعداد شرکت‌های مذکور به طور تقریبی ۲۰ شرکت (۲ نفر از هر شرکت) به علاوه حدود ۱۰ نفر از همکاران اداره کل محیط زیست و سازمان‌های جهاد کشاورزی دو استان آذربایجان غربی و شرقی می‌باشد. در مجموع تعداد برآوردی شرکت‌کنندگان در این کارگاهها ۵۰ نفر می‌باشد. - تعداد ۵ کارگاه ۲ روزه برای شرکت‌ها و سمن‌های جدید (که سابقه همکاری با طرح نداشته و آموزش‌های اولیه را ندیده‌اند) - تعداد شرکت‌های مذکور به طور تقریبی ۲۰ (۲ نفر از هر شرکت) شرکت می‌باشد. - در مجموع تعداد برآوردی شرکت‌کنندگان در این کارگاهها ۵۰ نفر می‌باشد.	
۱-۱-۵	تهیه و تدوین جدول نیازهای آموزشی، مشاوره‌ای و ظرفیت‌سازی دست‌اندرکاران طرح	
۲	ارائه آموزش‌های مستخرج از بند ۴-۱-۱ به دست‌اندرکاران پروژه	
۲-۱-۱	تامین نیازهای آموزشی مستخرج از بند ۴-۱-۱ در قالب برگزاری کارگاه‌های آموزشی، مشورتی، بازدیدها و سایر تکنیک‌های پیشنهادی - لازم به ذکر است که تعداد برآوردی مجریان پیاده‌سازی برنامه‌های کشاورزی پایدار و معیشت‌های سازگار با منابع تالابی در فاز هفتم طرح ۴۰ مجری می‌باشد که شرکت می‌بایست نسبت به ارائه برنامه مدون آموزشی برای مجریان مذکور به همراه جزئیات لازم در این مرحله	۶۰٪

ردیف	عنوان	درصد از کل کار
	مبادرت ورزد. لازم به ذکر است مجری می بایست هزینه های مربوط به پذیرائی صبحانه، ناهار، شام، میان وعده، تامین سالن و تهیه بسته های آموزشی را برای هریک از کارگاههای پیشنهادی تامین نماید. ضمنا هزینه های مربوط به حمل و نقل، پذیرائی و اسکان تیم مجری در منطقه نیز به عهده مجری این فعالیت خواهد بود.	
۳	راهبری، پیگیری و مدیریت آموزشها	۲۰٪
۳-۱	پاسخگویی مستمر به سوالات مطرح شده در حین انجام فعالیت	
۳-۲	ارائه راهنمایی های لازم به مجریان طرح در خصوص نحوه اجرای کار	
۳-۳	برقراری ارتباط مستمر با مجریان طرح از طریق برگزاری نشست های مشترک	
۳-۴	تامین نیازهای آموزشی و تکنیکی مجریان طرح در حین اجرای فرآیند لازم به ذکر است که بخشی از پرداخت شرکت مجری منوط به رضایت شرکت ها و سمن های همکار با طرح از نحوه پاسخگویی و ارائه راهنمایی های لازم در حین انجام کار می باشد.	
۴	آموزش های تکمیلی	۱۵٪
۴-۱	پایش مستمر فرآیند اجرای مشارکتی پروژه ها توسط مجریان طرح و حمایت از آنها و برطرف نمودن نقاط ضعف و کاستی ها لازم به ذکر است که بخشی از پرداخت شرکت مجری منوط به رضایت شرکت ها و سمن های همکار با طرح از نحوه برطرف نمودن نقاط ضعف و کاستی های آنها می باشد.	
۴-۲	ارائه نقاط ضعف و قوت شرکت ها در پیاده سازی برنامه و ارائه یک تحلیل SWOT از نقاط ضعف و قوت شرکت های مجری و فرصت های و چالش های پیش روی پیاده سازی مشارکتی کشاورزی پایدار در عرصه	
۵	مدیریت فرآیند و مستندسازی	۱۵٪
۵-۱	مستند سازی کل فرآیند در قالب ارائه گزارشات کارگاه، عکس، فیلم و ...	
۵-۳	ارائه گواهینامه پایان دوره به کلیه افرادی که در کارگاههای ظرفیت سازی و آموزش های تسهیلگری شرکت نموده اند	

هفت - تولیدات پژوهش

تهیه مجموعه ای شامل: کتابچه ظرفیت سازی شرکت های مجری، تحلیل SWOT از نقاط ضعف و قوت شرکت های مجری و فرصت های و چالش های پیش روی پیاده سازی مشارکتی کشاورزی پایدار در عرصه، مستندسازی تجربیات در قالب یک راهنما، بانک اطلاعاتی شرکت های مجری، و ارائه گزارشات پیشرفت در قالب Power point، چکیده انگلیسی و فایل های پیوست (عکس، نمودار، فایل های جانبی Word و Excel و هر فایل دیگر).

هشت - جدول زمانی

زمان پیشنهادی طرح حفاظت از تالاب‌های ایران برای انجام کامل ارزیابی اجتماعی-اقتصادی پروژه حداکثر یک سال می باشد. زمان بندی اجرای پروژه در بازه زمانی ذکر شده به شرح زیر می باشد:

ردیف	عنوان	زمان بندی				
		پاییز ۱۳۹۹	زمستان ۱۳۹۹	بهار ۱۴۰۰	تابستان ۱۴۰۰	پائیز ۱۴۰۰
۱	آموزش مهارت‌های ارزیابی مشارکتی و جلب مشارکت مردم					
۲	راهبری، پیگیری و مدیریت آموزشها					
۳	آموزش های تکمیلی					
۴	مدیریت فرآیند و مستندسازی					

نه - پشتیبانی اجرای پژوهش

طرح حفاظت از تالاب‌های ایران حتی الامکان هماهنگی لازم جهت زمان و مکان برگزاری جلسات با بازیگران پروژه را با همکاری مجری توانمندسازی شرکت های مجری به انجام خواهد رساند. بدیهی است در صورت نیاز به تامین اقامت برای مدعوین در کارگاهها هزینه آن به عهده طرح خواهد بود.

در صورت برقراری شرایط مرتبط با بیماری کووید ۱۹ شرکت مجری می تواند پیشنهاد خود جهت برگزاری کارگاههای آموزشی و روش های جایگزین برگزاری کارگاهها با رعایت پروتکل های بهداشتی و فاصله اجتماعی را به طرح حفاظت از تالاب های ایران ارائه نماید.

ده - مشخصات و تجربه‌ی پژوهش‌گر (تیم کاری پروژه)

مجریان این طرح می بایست تجربه‌ی هدایت و اجرای برنامه های ظرفیت سازی در مقیاس های متوسط تا بزرگ را داشته باشند. همچنین مؤسسه یا فرد درخواست‌دهنده می‌بایست بتواند تیم متخصصی، متشکل از تسهیله‌گرانی با سابقه کاری مرتبط با کشاورزی، محیط زیست، مطالعات اقتصادی، ترویج و علوم اجتماعی، نیز مباحث سلامت و بهداشت و یا رشته های مشابه فراهم آورد. همچنین داشتن اعضای از تیم کاری با سابقه کار مفید در استان‌های آذربایجان شرقی و آذربایجان غربی مطلوب خواهد بود. همچنین حضور حداقل یک نفر تسهیله‌گر خانم و یک نفر تسهیله‌گر آقای مسلط به زبان آذری در شرکت ضروری می باشد.

بازده - ملاحظات

در تهیه و اجرای طرح پیشنهادی ملاحظات اخلاقی پژوهش می‌بایست رعایت شود، برای مثال اطلاعات به دست آمده (در نوشتار، عکس، فیلم و غیره) از سوی مصاحبه‌شوندگان، در صورت تمایل آن‌ها، «محرمانه» باقی می‌ماند.

ملاحظات مالی و حقوقی

- کلیه هزینه‌های اجرایی مرتبط با شرح خدمات فوق و همچنین هزینه‌های بیمه (حوادث و ...) کارکنان شرکت و مالیات در طول مدت زمان قرارداد به عهده شرکت مجری می‌باشد. ساختار شکست هزینه می‌تواند از جدول زیر تبعیت نماید:

سرفصل هزینه	درصد از کل کار
هزینه های نرم افزاری و مطالعاتی	٪۱۰
هزینه های کارشناسی و تسهیلهگری	٪۲۰
هزینه های حمل و نقل و لجستیک	٪۵۰
مستندسازی و هزینه های چاپ و انتشارات	٪۱۰
هزینه های اداری-مالی شرکت	٪۱۰

- طرح توجیهی و مدارک مورد نیاز شامل روزنامه رسمی تاسیس و تغییرات، اساسنامه، گواهی ارزش افزوده، (در خصوص دانشگاه و مدارک حقوقی مرتبط)، سوابق کاری و برنامه زمان بندی و تیم کاری به همراه بودجه پیشنهادی را حداکثر تا روز سه شنبه مورخ ۸ مهر سال ۱۳۹۹ ماه به دفتر طرح حفاظت از تالاب‌های ایران (به آدرس: بزرگراه حکیم، پارک طبیعت پردیسان، سازمان حفاظت محیط زیست، معاونت محیط زیست دریائی و تالابها، دفتر طرح حفاظت از تالابهای ایران) ارسال نمائید.
- حد نصاب این استعلام در قالب حد نصاب معاملات متوسط دولتی می‌باشد.
- در پیشنهادی مالی برای هر یک از خروجی‌ها و آیتم‌ها قیمت به تفکیک اعلام شود.
- قیمت پیشنهادی به همراه کسورات قانونی و بصورت مجزا اعلام گردد.
- شرایط ویژه: در قسط آخر قرارداد معادل ۲۵٪ کل مبلغ قرارداد لحاظ و بعد از تایید نهایی و اتمام کامل تعهدات پرداخت خواهد شد.
- لازم به ذکر است شرکت منتخب در زمان عقد قرارداد، می‌بایست ضمانت اجرایی (سفته) معادل ۱۰٪ کل مبلغ قرارداد را در اختیار کارفرما قرار دهد و بدیهی است بعد از اتمام تعهدات عودت داده خواهد شد.
- طبق عرف قراردادهای، در صورت وجود پیش پرداخت ضمانت لازم معادل مبلغ مندرج در قرارداد اخذ خواهد شد.